

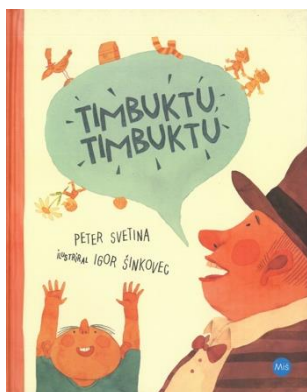

Nagrada Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico 2020 – razglasitev in obrazložitve

Potek glasovanja

Žirija v sestavi Darka Tancer Kajnih (predsednica), Maja Logar, Ciril Horjak in Zdravko Kafol (po funkciji) je pregledala 27 slikanic, ki so jih založbe kot prijavitelji poslale na razpis. Pri vrednotenju je izhajala iz 2. (spodbujanje nastanka izvirnih slovenskih slikanic, izoblikovanje vrednostnih kriterijev za pripravo in ocenjevanje slikanic, spodbujanje branja in bralnih navad, spodbujanje nakupovalnih navad, predvsem nakupovanja dobrih slikanic) in 7. člena (žirija ocenjuje slikanice na podlagi kriterijev za kakovostno otroško/mladinsko literaturo, oblikovalske in založniške stroke ter lastnih literarnih in likovnih preferenc, pri tem pa upošteva skladnost vsebine, oblike in materialov) pravilnika, pripravila neodvisne recenzije slikanic in jih ovrednotila glede na kakovost besedila in ilustracij, razmerja med besedo in podobo ter oblikovanost slikanice (črke, format, papir, vezava).

Soglasno je sprejela odločitev, da letos po kakovosti izstopa sedem slikanic, ki jih je žirija nominira za nagrado in za dve posebni priznanji. V nadaljevanju sledijo razglasitev in obrazložitve:

Peter Svetina: Timbaktu, Timbaktu, ilustriral Igor Šinkovec. MIŠ založba, 2019.

Pesnik, pisatelj, dramatik, prevajalec in literarni zgodovinar Peter Svetina je zagotovo eden najbolj vsestranskih avtorjev sodobne slovenske mladinske književnosti. Za svoje literarno ustvarjanje je bil že večkrat nagrajen, letos pa nominiran tudi za Andersenovo nagrado, najvišje mednarodno priznanje na področju mladinske književnosti. Njegove nenavadne literarne domislice s toplim humorjem, subtilno poetičnostjo in razigranimi nonsensnimi obrati na vsebinski in jezikovni ravni vzpodbujajo bralčevo domišljijo ter mu odpirajo nov pogled tudi na čisto vsakdanje, odnose, osebe, stvari, pojave in dogodke. Na sporočilni ravni je za avtorja posebej prepoznavna optimistična vero v človekovo pozitivno bistvo.

V slikanici *Timbaktu, Timbaktu* je več kot 40 zelo kratkih pripovednih besedil, ki bi jih lahko označili tudi kot pesmi v prozi, saj je avtor posebno pozornost namenil njihovi pomenski zgoščenosti, ritmu in zvenu besed. Ob slogovno izpiljenem minimalizmu pozoren bralec začuti, da so besedila večpomenska in naslovniško odprta. Literarne podobe so bogate in svetinovsko inovativne, motivi zelo različni. Zgodbe vsebinsko sicer niso povezane, a knjiga kljub temu deluje kot zaokrožena celota, ki preko niza asociacij, pomenskih prebliskov in miselnih obratov omogoča neskončna domišljajska popotovanja, odvisna od vsakega posameznega bralca.

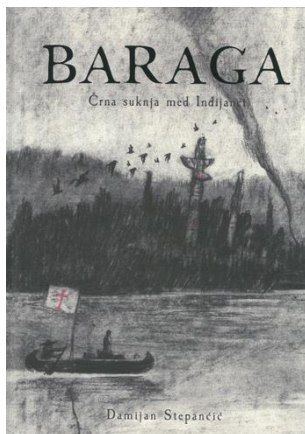
Mojstrstvo Igorja Šinkovca se kaže v tem, da je ilustracije izredno dobro uskladi z besedilom. Oblike in barve nikjer ne prevladajo, vedno domiselno sodelujejo s kratkimi zgodbami. Za *Timbaktu Timbaktu* je avtor ustvaril 40 malih likovnih biserov. Ti se nanizajo v skladen likovni izdelek. Z rahlo nihajočo linijo, ki obkroža predmete in figure, je ustvaril enakomeren ritem. Ne le risbe, tudi inicialke sledijo taktu. Barve delujejo plemenito, saj so toni umirjeni, a bogati: slikar se sprehodi od žolto rumenih do smaragdno modrih in zemeljsko rdečih. Ilustrirati knjigo kratkih bistrournih smiselnih nesmislov je velik izziv. Risarju je vsekakor uspelo: duhovite ilustracije so podale roko besedilom v plesu vizualne poezije. Fascinantno.

Na hrbtu te skrbno in izjemno estetsko oblikovane slikanice lahko preberemo:

»Timbaktu je mesto sredi Afrike, ki je bilo svojčas znano kot središče učenosti in strpnega pogovarjanja. Zdaj je timbaktu tudi knjiga, ki ima s tem lahko kakšno zvezo. /.../.«

Timbaktu pa je lahko tudi prispodoba »za dom, ki je ne glede na umeščenost vedno tam, kjer nas obkrožajo najdražji, kjer je dovolj prostora za skrivnosti, kjer ni pomanjkanja in je zaradi bližin in razumevanja vse dovoljeno in varno.«

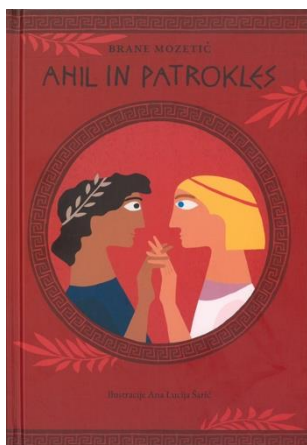
Žirija knjigi podeljuje **nagrado Kristine Brenkove 2020 za izvirno slovensko slikanico**.

Damijan Stepančič: Baraga: črna suknja med Indijanci. Družina, 2020.

Pri Damijanu Stepančiču že vrsto let spremljamo visoko kvalitetno, raznovrstno in samosvoje likovno ustvarjanje, a s knjigo *Baraga: črna suknja med Indijanci*, ki se umešča v polje med slikanico in strip, nas je spet presenetil. Narisal in napisal je zgodbo o misijonarju Frideriku Baragi (1797-1868), ki je deloval med kanadskimi staroselci. Stepančič je ustvaril več kot 150 risb z ogljem, čeprav je upodabljanje z ogljeno paličico tehnično izjemno zahtevno. Kot element risbe je vključil celó strukturo papirja, ki daje podobam in poteku zgodbe samosvoj ritem. Skozi celotno knjigo mu je uspelo obdržati močan emocionalni naboj, pa naj gre za prizore Indijancev plemena Ottawa, njihove kulture in verovanja, morja ali široke kanadske narave. Dogajanje sloni na moči pogledov, odnosi in občutja se zrcalijo v očeh. Oblikovna in postavitvena pestrost drsi med slikaniškimi in stripovskimi zakonitostmi in daje prostor tudi učinkoviti brezbesedilnosti. Ilustratorski premisleki in uresničitve odstirajo mnoge simbolne pomene. Morje, galeb in snežene sledi so iztočnica in sklep življenja, poguma, poti, samote, "predanosti, modrosti in neomajne vere v Boga in Indijance.".... v zdrsljivost nepovezljivo povezanega. S knjigo o Baragi, v kateri Damijan Stepančič ne sledi konvencionalnemu stripovskemu jeziku, vendar serijo osupljivih podob kljub temu poveže v zgodbeno-slikovno celoto, je založba Družina naredila zanimiv korak v domači knjižni likovni produkciji.

Žirija slikanico nagraduje **s posebnim priznanjem za inovativno likovno interpretacijo.**

Brane Mozetič: Ahil in Patrokles. Ilustr. Ana Lucija Šarić. Škuc, 2020

Besedilo Braneta Mozetiča za slikanico *Ahil in Patrokles* je nastalo na osnovi znamenitega starogrškega mita o Troji. Avtor je bogato mitsko izročilo o Ahilovi jezi prečistil do te mere, da izstopi neločljiva vez med naslovnima junakoma, ljubezen, ki premaga vse ovire, tudi smrt. Ilustratorica Ana Lucija Šarić je Mozetičevo zgodbo interpretirala s sodobnimi likovnimi sredstvi, vendar se je pri oblikovanju likov naslonila na motiviko grških vaz in jo domiselno preoblikovala. Podobi obeh glavnih junakov je močno stilizirala in se - podobno kot avtor besedila - najbrž namenoma izognila pretiranemu prikazovanju čustev. Zgodbe ni vsebinsko dodatno dramatizirala z dinamičnimi prizori in uporabo gest. Odločila se je za prefinjeno dinamiko barv in oblik, ozadja so barvno in oblikovno dobro umerjena in so vsaj toliko pomembna kot človeške figure. Knjiga izstopa zaradi subtilno izpeljane teme (homoerotična ljubezen je redko tema otroških slikanic) in slikarsko zelo zanimivih ilustracij.

Žirija slikanico nagraduje s **posebnim priznanjem za inovativno likovno interpretacijo.**

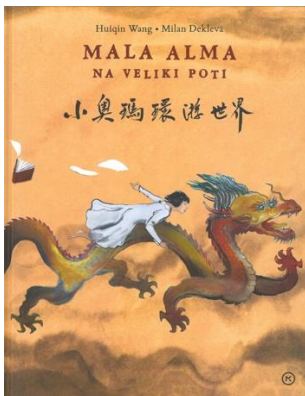
Slavko Pregl: O fantu, ki je lepo pozdravljal. Ilustracije Marjan Manček. Mladinska knjiga, 2020. (Zbirka Velike slikanice).

Slikanica *O fantu, ki je lepo pozdravljal* je ponovno povezala pisatelja Slavka Pregla in ilustratorja Marjana Mančka. Knjiga tvori odličen besedilno-ilustratorski monolit in presune s svojo čistostjo, v kateri ni ničesar preveč. Vse je preprosto in blago,

prinaša popolnoma običajen vsakdan, ki očara s toplino, drobnimi pozornostmi in občutenjem za svet, ki nas obkroža.

Pregl k mlademu bralcu pripelje počitniško jutro, v katerem je celo čas malo ustavljen in si lahko zato privoščijo ponovljen sprehod po isti poti. Predstavi mu dedka in vnuka Tarasa, ki je ravno dovolj velik, da se lahko sam odpravi na potep in radovedno spremlja dogajanje na tlakovanih ulicah. Ob vsakem mimobežnem postanku, ki je povezan z enim od akterjev, se ponovi isti vzorec in zamaknjenost rutine. Nanju opozori pisateljevo domiselno stopnjevanje, ki s ponavljajočim se zaključkom »Tarasa sploh ni opazil« nakazuje na ponavljanje vzorca in pričakovanje, da bi neke pa le moralo biti drugače. Ker ni, se deček po kratkem premisleku ponovno odpravi v mestece in zgodijo se vnovična osrečena srečanja z učinkovitimi besedno-pomenskimi poigravanji in prepleti, ki k ljudem prinesejo dobro jutro in dober dan ter dobro novico posladkajo z dobrim sladoledom.

Tudi likovno je slikanica prepričljiva in je polna drobnih izrisov Mančkovih domislic, ki na *Tej ulici 21* in okoli nje budijo radovednost za mnoge detajle in razrešitve. Že na naslovnici se ilustrator poigra s pozitivnim in negativnim prostorom. V knjigi zaživijo piranske ulice, izmenjujejo se perspektive, skorajda slišimo poletne korake in utrip, občutimo mimohodje in postanke bližin. Med modrino morskih spojnih listov, sonca, ki napoveduje veselje, in dedkovega ponosa v kepici jagodnega sladoleda je ves čas svetlo čutiti razpoloženje in sporočilo slikanice »Kako lepo je, če se ljudje med seboj pozdravljamo. V mestu takoj posije sonce, čeprav se po nebu potikajo oblaki.« Zaradi oblikovanja, besedila, ilustracije in izbora pisave je knjiga tudi odlična slikanica za samostojno začetno branje.

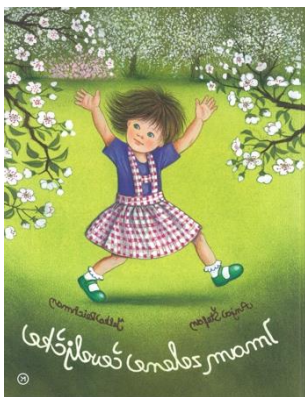
Milan Dekleva: Mala Alma na veliki poti. Ilustracije Huiqin Wang. Mladinska knjiga, 2020. (Zbirka Velike slikanice).

Slikanica Avtorja Milana Dekleve in ilustratorke Huiqin Wang je pomemben poklon Almi Karlin, »svojevrstni ustvarjalki, pisateljici, poliglotki, svetovljanki in svetovni popotnici«. Njeni postanki s poti med letoma 1919 in 1927 so položeni v prvoosebno pripoved in vključujejo Almine misli in občutja, ki jih niza v zanimivem sosledju in ravno v pravem obsegu, da zmorejo tako pri mladem kot pri odraslem bralcu predramiti vedoželjnost, dodatno iskanje informacij in nadaljnje raziskovanje. Zaradi

dvojezičnosti slikanice, ki vzporedno zveni v slovenščini in kitajščini, in zaradi prepoznavne ilustratorquine note so morda tudi vsebinske povezave s Kitajsko opaznejše. Simbolno je v ilustraciji knjiga prepletena s prenosnim pisalnim strojem erika, ki je Almo Karlin spremljal ves čas potovanja, nanj pa je natipkala tudi vsa svoja poglavitna dela. Ta element je izhodišče knjige in njegove tipke so sanje in podstat Alminim korakom. Ob njih se zdi, kot bi slikanica ne pozabila tudi drobnih spominkov, ki jih je ta izjemna ženska skrbno pošiljala s potovanj, niti ne barv njenih izrisov in popotnih skic, občutij, preizpraševanj, čudenj, radovednosti in trpkosti. Da se nam je z Almo Karlin na to pot lažje odpraviti, nas ilustratorka k njej povabi s podobo fotografije in nas ob koncu varno postavi k njeni vrnitvi v rodno Celje, ki je v hipu tudi naša vrnitev v stvarnost – k njenemu spomeniku in k možnosti obiska njenih zbirk in njenih slovenskih domov.

Slikarka Huigin Wang se je s svojimi ilustracijami že zasidrala v slovenski kulturni spomin. V svojih podobah združuje vzhod in zahod. Najmočnejša je v oblikovanju prizorov s potezami čopiča, v katerih se soočata človeška figura in okolje. V tej knjižici sta to njena interpretacija popotnice Alme in pokrajine dežel z njenih potovanj.

Slikanica *Mala Alma na veliki poti* je vrhunska, sporočilno močna in sveža slikanica zamaknjenosti, vsesveta in poguma. Prinaša del življenja Alme Karlin in snop stvarnih informacij, ki jih tenkočutno prepleta z ilustracijo in z Almino mislijo: »Pisanje spominov je zame kot dihanje in bitje srca.«

Anja Štefan: Imam zelene čeveljčke. Ilustr. Jelka Reichman. Mladinska knjiga, 2020 (Zbirka Velike slikanice).

Anja Štefan in ilustratorka Jelka Reichman sta uveljavljen in priljubljen ustvarjalni tandem. Njune slikanice *Lešniki, lešniki*, *Lonček na pike*, *Sto ugank*, *Še sto ugank in Sadje z naše ladje* so posvojili mnogi mladi bralci, saj jih že več let spoznavajo tudi v vrtcih in šolah. Veliko avtoričinih pesmi je tudi uglasbenih.

Besedila v slikanici *Imam zelene čeveljčke* prinašajo mnoge pesničine prepoznavne lastnosti, kot so npr. radoživost otrok in živali, občudovanje narave, pravljlična motivika, zaupanje v možnost boljšega sveta, ritmična lahkotnost in melodičnost verza, ki vzpostavlja dialog z ljudskim izročilom ... Pesmi s svojimi motivno-

tematskimi in slogovnimi značilnostmi nagovarjajo predvsem majhnega otroka, s svojim večplastnim sporočilom pa so hkrati naslovniško odprte, saj ponujajo tudi razmisleke o nekaterih temeljnih bivanjskih vprašanjih (npr. o delu in svobodi, minevanju, medgeneracijski povezanosti, staranju, dragocenosti izkušenj, sprejemanju drugih in drugačnih).

Med besedili Anje Štefan in Jelke Reichman vlada harmonija. Slikarka zna oblikovati podobe otrok, živali in rastlin, ki so ljubke in prefinjene hkrati. Njene ilustracije odlikujejo risarska spretnost, izjemna barvitost, občutek za mnoge podrobnosti, kompozicijska usklajenost in vživetje v besedilo. Desetletja ustvarjanja je Ilustratorica zvesta svojemu prepoznavnemu slogu, ki je ne dela izjemne le pri nas, ampak tudi v svetu.

Žirija meni, da slikanica, ki je kot knjižna celota zelo skrbno in estetsko oblikovana, predstavlja dragoceno slovensko klasiko, ki vedno znova prepriča in očara.

Helena Kraljič: Strašni Karlo. Ilustr. Tina Dobrajc. Morfem, 2020.

Slikanica, ki sta jo ustvarili pisateljica Helena Kraljič in ilustratorica Tina Dobrajc, je sporočilno aktualna. Izpostavlja posameznikovo željo in potrebo, da bi ustrezal stereotipnim predstavam neke skupnosti, kar pa ga zaradi lastnih pričakovanj in pričakovanj drugih notranje hromi, v družbi pa osamlja. Živalska pravljica, ki v bistvu zrcali naše medsebojne odnose, v prvem delu upoveduje avtoritativno, celo strašljivo junačenje krokodila Karla pred drugimi živalmi, v nadaljevanju pa se izteče v pomirjujoč in zgovoren konec: šele ko se Karlo ne trudi več biti to, kar mu karakterno ne ustreza, se notranje osvobodi, naveže prijateljske vezi z drugimi živalmi in zadovoljen spozna, da sta bila njegov strah in igranje izbrane vloge nepotrebna, saj »niti ni tako slabo, če nisi strašen, grozen in pošasten.«

Tina Dobrajc poznamo predvsem kot slikarko velikih skrivnostnih platen. V hladne gorenjske pokrajine slika odraščajoča dekleta. Njene slike v nas zbujejo neugodje in nas hkrati usodno privlačijo. Zelenih horizontov se spomnimo iz njenih velikih podob, risbe v slikanici Strašni Karlo pa so povsem drugačne. Živali so spretno upodobljene, a so najprej simpatične. Pri uporabi barve je pokazala veliko slikarsko veščino, saj je

skoraj izključno z uporabo kromoksidno zelene in zemeljskih tonov ustvarila bogat barvni prostor, v katerem oživijo in bivajo njene afriške živalice.

Utemeljitev so pripravili člani žirije: Ciril Horjak, Maja Logar in Darka Tancer-Kajnih.

Planirane podelitve v živo letos zaradi epidemioloških ukrepov žal ne bo, nominirani avtorji, ilustratorji in založbe bodo plakete prejeli po pošti.

Ljubljana, 22. 10. 2020